

NOTAT 4/2021 • MANIFEST TANKESMIE

ELEKTRIFISERING OG HAVVIND

INDUSTRISTRATEGI PÅ SOKKELEN

Notatet er skrevet av Jonas Algers, samfunnsøkonom i Manifest Tankesmie.

MANIFEST

Torggata 28, 0183 OSLO

www.manifesttankesmie.no

ELEKTRIFISERING AV SOKKELEN	6
HVA ER FORSLAGET?.....	7
HVA MENER MANIFEST?.....	8
LITEN KLIMAGEVINST	8
SENKEDE KOSTNADER	8
USTRATEGISK BRUK AV KRAFT	8
USTRATEGISK INVESTERING.....	8
ELEKTRIFISERE MED HAVVIND	9
NOTER OG REFERANSER.....	10

ELEKTRIFISERING AV SOKKELEN

Elektrifisering av sokkelen er en enorm og ustrategisk investering. Med en kostnad på 50 milliarder er det en av de største investeringsbeslutningene noensinne og kanskje den største investeringsbeslutningen den neste regjering vil ta. Det vil ha liten klimagevinst, men samtidig være en irreversibel satsing på fortsatt utvinning av olje og gass. Det betyr en ustrategisk prioritering av kraft, og en ustrategisk bruk av ressurser. Sterke krefter i de store oljeselskapene står bak da dette vil tjene deres økonomiske interesser. Manifest mener at elektrifisering av sokkelen bør stoppes og i stedet gjøres med havvind.

HVA ER FORSLAGET?

Regjeringen vil elektrifisere sokkelen for å erstatte bruken av gass med kraft fra land.¹ Dette vil redusere utslipp fra produksjon av olje og gass, noe som er avgjørende for å nå regjeringens mål om å kutte utslipp fra industrien med 50 prosent innen 2050.² Regjeringen mener at det må skje med kraft fra land da havvind blir både mye dyrere og tar lengre tid å bygge. Hvis man bygger havvind vil man ikke nå de målsatte utslippsreduksjonene innen 2030.

Elektrifisering av hele norske sokkelen med kraft fra land vil koste 50 milliarder kroner ifølge Equinor.³ LO og NHO støtter planen.

HVA MENER MANIFEST?

LITEN KLIMAGEVINST

Klimagevinsten fra tiltaket er liten. Det stemmer at utslippene i Norge reduseres hvis gassfyrte generatorer på sokkelen erstattes med kraft fra land. Men gassen som ikke blir brukt på sokkelen skal da eksporteres og brennes et annet sted. Sannsynligvis blir en del av dette i ikke-kvotepliktig sektor, for eksempel oppvarming av bygg, som da ikke prises av EUs CO₂-avgift, slik gassen som brennes på sokkelen blir. Derfor blir det delvis et lekkasje ut av EUs kvotesystem. Utslippene som reduseres er produksjonsutslipp mens mesteparten av av utslippene skjer når oljen og gassen brennes. Derfor er reduksjonen i produksjonsutslipp bare en liten del av utslippene i livsløpsperspektiv.

SENKEDE KOSTNADER

Senkede kostnader er kostnader som er påløpt og som ikke er reversible. Hvis elektrifisering av sokkelen gjennomføres betyr det at Norge investerer 50 milliarder i fortsatt utvinning av olje og gass, hvilket øker behovet for fortsatt utvinning for å realisere de verdiene som er investert. Det øker risikoen for såkalt "sunk cost fallacy" der relaterte interessenter kan henvise til de omfattende investeringene for å forlenge utvinning av norsk olje og gass.

USTRATEGISK BRUK AV KRAFT

Elektrifisering av sokkelen med kraft fra land vil øke kraftprisen for andre industrier. Norges billige og rene kraft er en viktig del av Norges konkurransefortrinn. For kraftintensiv industri er kraften en stor del av produksjonskostnaden og hvis prisen øker, øker sannsynligheten for at industrien flytter ut av Norge. Dette samtidig som kraftintensiv industri sannsynligvis vil produsere flere av de produktene som vil etterspørres når verden skal omstille seg, som for eksempel batterier, komponenter til solceller og aluminium. Når etterspørselen på olje og gass ventes stadig å falle mens etterspørselen på grønn teknologi vil øke, bør kraft prioriteres til produksjon av grønn teknologi for å styrke konkurransevnen til norsk industri i denne sektoren.

USTRATEGISK INVESTERING

En investering på 50 milliarder til å elektrifisere sokkelen har en alternativkostnad, det vil si verdien på det beste alternativet som velges bort.

50 milliarder er en stor sum penger som i stedet kan brukes til å utvikle grønn teknologi i Norge, for eksempel flytende havvind. Utvikling av flytende havvind vil drive ned kostnadene for denne teknologien, utvikle norske patenter, og styrke norsk konkurransevne i strategiske industrier, i stedet for å styrke konkurransevnen i en industri i solnedgang.

ELEKTRIFISERE MED HAVVIND

I stedet bør sokkelen elektrifiseres med kraft fra havvind. Dette av flere grunner.

- 1) Det legger mye av kostnaden for ny fornybar energi på oljeselskapene. Hvem som skal betale for havvindutbyggingen i Norge er avgjørende for fordeling av risiko og rettferdig omstilling. Ved å pålegge oljeselskapene krav på elektrifisering ved havvind må de finansiere utviklingen. Staten kan subsidiere en del av kostnaden hvis det trengs for å realisere prosjektene.
- 2) Slik etterspørselsorientert politikk vil lede til teknologiutvikling for havvind og akselerere teknologien langs læringskurvene (det vil si de fallende kostnadene over tid når teknologien “modner”) og dermed redusere kostnadene for en avgjørende teknologi for verdens klimamomstilling. Ifølge en britisk studie stod etterspørselsorientert politikk for over 80 prosent av kostnadsreduksjonene i britisk havvindsektor.⁴
- 3) Når havvind er utbygget kan den produsere kraft til flere formål. Hvis plattformer avvikles kan nye kabler legges for å lede kraften til Norge eller til EU for å møte økt kraftbehov.
- 4) Det er en politikk som vil øke det totale tilbudet på fornybar energi, et produkt det er underskudd av, i stedet for å bruke eksisterende tilbud til produksjon av et produkt verden vil kvitte seg med.

NOTER OG REFERANSER

1 <https://www.dn.no/politikk/olje-og-gass/havvind/energi/regjeringens-energimelding-vil-elektrifisere-norsk-sokkel-med-kraft-fra-land/2-1-1023321>

2 <https://www.dn.no/politikk/olje-og-gass/havvind/energi/regjeringens-energimelding-vil-elektrifisere-norsk-sokkel-med-kraft-fra-land/2-1-1023321>

3 <https://www.equinor.com/no/sustainability/our-approach/reducing-ghg-emissions.html>

4 <https://prod-drupal-files.storage.googleapis.com/documents/resource/public/Policy-innovation-offshore-wind-report-2020.pdf>

FLERE RAPPORTER OG NOTATER FRA MANIFEST TANKESMIE

På www.manifesttankesmie.no kan du laste ned følgende publikasjoner:

RAPPORTER

2021:

- 6/2021: Framtidas industrinæringer, delrapport 6: Solindustri som klimatiltak
- 5/2021: Nedtrapping av norsk olje og gass
- 4/2021: Framtidas industrinæringer, delrapport 5: Kraftintensiv industri
- 3/2021: Framtidas industrinæringer, delrapport 4: Grønn skipsfart
- 2/2021: Kinas grønne industriskifte. Hva betyr det for norsk klima- og industripolitikk?
- 1/2021: Polarisering i klimadebatten. Samtaler med tillitsvalgte i oljeindustrien

2020:

- 6/2020: Ute av balanse? Politisk representasjon i debattprogrammer på NRK
- 5/2020: Bygg fremtidens grønne industrinasjon med statlige investeringer
- 4/2020: Framtidas industrinæringer, delrapport 3: Hydrogen og karbonfangst
- 3/2020: Framtidas industrinæringer, delrapport 2: Norsk havvind i kriser og konjunkturer
- 2/2020: Til barnets beste? Resultatstyring, kartlegging og rangering i skolen
- 1/2020: Framtidas industrinæringer, delrapport 1: Havvind

2018:

- 1/2019: En plan for privatisering. Om regjeringens retningsvalg for fremtidens velferd

2017:

- 1/2017: Toppen av isfjellet. Omfanget av hvitsnippkriminalitet i Norge

2016:

- 2/2016: Koblingsvirksomhet eller delingsøkonomi? Konsekvenser av digital koblingsvirksomhet og automatisering for medlemsgrupper i Handel og Kontor.
- 1/2016: Vinnere og tapere. Yrkesgruppers levealder og pensjonsreformens konsekvenser

2015:

- 4/2015: Fra sosial dumping til sammenbrudd? Byggenæringen i Osloregionen høsten 2015
- 3/2015: De frafalne. Nedvurderingen av praktisk kunnskap i norsk skole
- 2/2015: Høyrepolitikk for all framtid? TiSA-avtalen og folkestyret over fellestjenestene
- 1/2015: Bestemor på anbud. Svekket demokratisk styring av velferdstjenestene

2014:

- 3/2014: Transatlantisk trøbbel. Handels- og investeringsavtale mellom EU og USA
- 2/2014: Kommunane bygger landet. Handlingsrommet for ein aktiv lokal bustadpolitikk
- 1/2014: Før demningen brister. Tiltakspakke mot arbeidslivskriminalitet

2013:

- 3/2013: OPS i helsesektoren. Erfaringer fra Storbritannia, lærdommer for Norge
- 2/2013: Stor ulikhet, dyp krise. Om årsaker til den verste økonomiske nedturen på 75 år
- 1/2013: Før det smeller. Politiske tiltak mot ekstreme boligpriser

2012:

- 3/2012: Når boligboblen brister. Lærdommer fra boligboomen og krakket i Irland
- 2/2012: Grådighetens pris. Svekket fagbevegelse og fallende lønnsandel siden 1980
- 1/2012: Fritt fall. Erfaringer fra privatisering og konkurranse i den svenske skolen

2011:

- 2/2011: Ute av balanse. Finansiering av velferd i kommunesektoren
- 1/2011: Det nye Norge. Økonomisk maktkonsentrasjon i perioden etter 1990

2010:

- 4/2010: Lanseringen av «utenforskapet»: Hvordan høyresiden svekker tilliten til trygdeordningene
- 3/2010: Fortsatt råd til felles velferd? Framskrivninger og politisk handlingsrom mot 2060
- 2/2010: ISS-METODEN: Outsourcing og arbeidsmiljø ved hoteller i Oslo-området
- 1/2010: Myter og fakta om sykefravær

2009:

- 2/2009: Skattepolitikk i det blå: Det faglige grunnlaget for FrPs skattekutt
- 1/2009: Klassedelt helsevesen? Om utbredelsen av privat helseforsikring i Norge

Pamfletter som er gitt ut i samarbeid med Forlaget Manifest AS kan du finne på forlagets nettside, www.manifest.no

NOTATER

2021:

- 4/2021: Elektrifisering og havvind
- 3/2021: Barnehager uten profitt
- 2/2021: Fra sosial dumping til kontrollert arbeidsinnvandring
- 1/2021: En finansieringsmodell for havvind

2020:

- 2/2020: En revidert handlingsregel for det grønne skiftet?
- 1/2020: Industrial decline - industrial potential

2019:

3/2019: Derfor bør vi bli kvitt det aller meste av bemanningsbransjen

2/2019: Grønn industriutvikling 2025. På vei mot en handlekraftig klima- og industripolitikk.

1/2019: Industrinotat nummer 1 – 2019, utgitt av Manifest Tankesmie og Industriaksjonen: «For grønt til å være sant – Nye utenlandskabler i et miljø- og klimaperspektiv».

2018:

6/2018: Fakta og argumenter om verdens mest rettferdige sykelønnsordning

5/2018: Fire tiltak for profittfri barnehage

4/ 2018: Problemet med fåtimerskontrakter, nulltimerskontrakter og definisjonen av «ansettes fast» i Arbeidsmiljøloven.

3/2018: Unge uføre. Er arbeid beste medisin?

2/2018: Mer målrettet AFP

1/2018: Mer moderne, mer rettferdig. Bedre beskatning av internasjonale selskaper

2014:

1/2014: En dyr fornøyelse. Bør Norge bygge kraftkabler til utlandet?

2013:

1/2013: OPS, OPS, OPS! Fakta og argumenter om «offentlig-privat samarbeid»

2012:

3/2012: Vikårbyrådirektivet – en seier for fagbevegelsen?

2/2012: Fra finanskrisen til velferdskrise

1/2012: Utdannelse på eget ansvar. Tilgang på læreplasser for elever på yrkesfaglige studieretninger

2011:

2/2011: «Utdannelse for de mange» – en omtale

1/2011: «Den late greker». Myter og fakta om den økonomiske krisen i Hellas

2010:

5/2010: Frihandel eller rettigheter – Om den foreliggende frihandelsavtalen med Colombia

4/2010: Kupptilhengere ved Oslo Freedom Forum 2010

3/2010: Offentlig anbud, sosial dumping. RenoNorden-saken og kommunal konkurranseutsetting

2/2010: «Heroes of Human Rights» – Kupptilhengere ved Oslo Freedom Forum 2010

1/2010: Offentlig-privat sugerør – Lærdomar frå dei kostbare erfaringane med OPS

2009:

2/2009: Redusert sykefravær. Hva kjennetegner virksomhetene som lykkes?

1/2009: Faktasjekk: Høyres og Frps påstander om privat helseforsikring sett i lys av erfaringene fra 26 OECD-land

Manifest Tankesmie
Torggata 28, 0183 OSLO
tankesmie@manifest.no
www.manifesttankesmie.no